

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Caput XVI. Utrum Clericus per Parochum loci spoliatus decimandi jure,
ante omnia restituendus sit? Et quid de laico eodem jure spoliato?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

les distribuiffe, eisdemque brevi & plura alia Ecclesiis restitutum pollicitum fuisse, sed morte præventum minimè id perfecisse; atque idcirco eius animam à dæmonibus in infernum fuisse delatam. Quod in ultionem tantæ usurpationis (aut idem Tholosanus) videtur accidisse, ob sacrilegium Ecclesiæ illatum; cum nullus Princeps, Rex vel Imperator, has decimas usurpare, minusque aliis laicis concedere possit. Quem videlatus ibid.

Ex quibus factum cuiusdam rustici nullâ ratione defendi potest, qui cum decimas detineret, & earum nomine sibi controversiam futuram

merueret per Parochum aut alium Clericum, cui aliàs legitimè debebantur, cessit eas in feudum cuidam Duci aut Comiti, ut ita agenti potentiorum adversarium obiceret. Nam non tantum hæc cessio nulla est, utpote sacris Canonibus adversa, sed & incidit res in pœnam l. 1. C. N. liceat potentiorib. & c. Tum etsi licita cessio esset, non tamen idcirco liberaretur rusticus, quin adhuc conveniri posset, *exc. un. De controversia inter vasal & alium, c. un. §. si vasallus de beneficio & ibi Bald. Si de feudo def. consentio sit & c. un. §. rei autem De invest. de re aliena lib. 2. Feud.* Quare rusticus ille perperam hac cautione usus est.

CAPIT. XVI.

Utrum Clericus per Parochum loci spoliatus decimandi jure, antè omnia restituendus sit? Et quid de laico eodem jure spoliato?

SUMMARIUM.

1. Spoliatus ante omnia restituendus.
2. Neque spoliatus à spoliatore referenda est questio domini.
3. Spoliatus jure decimandi quando restituendus.
4. Ratio diversæ juris.
5. Et ex hac regula generalis.
6. Laicus frustra possessionem decimarum repetit.
7. Glossæ opinio reprobata.
8. Remotio objectionis ex cap. Eum qui De præben. in 6. & l. Si quis in tantam C. Unde vi.
9. Spoliatus jure decimandi, pendente lite, an restituendus.

EX facto quæsitum memini: Erat quidam Clericus, qui in aliena parochia decimas possidebat, sed Parochus loci intervertens ei possessionem, eas in horreum suum congescit: quæ situm fuit, an iure id fecerit Parochus?

Et videtur non iure fecisse, quod propriâ auctoritate hac in re usus fuerit, contra l. Non est singulus D. De reg. iuris, & l. unic. C. Ne quis in causa sua. Ideoque consequens est, Clericum statim contra Parochum restituendum esse, iuxta iuris utriusque regulam, quâ spoliatus ante omnia restitui iubetur, etiam si is prædo sit, cap. In literis §. De restit. spoliat. can. Omnes II. quæst. 2. l. 1. §. qui à me D. De vi & vi arm. & §. recuperanda Institut. De interditiis.

Spoliatum eum dicimus, qui possessione suâ, vel quasi, deictus sive privatus est, iudicii ordine omisso. Possessionem intellige rerum corporalium; quasi possessionem rerum incorporalium, ut est & ius decimandi, ut aliàs supra meminimus. Neque spoliato referri potest à spoliatore quæstio domini aut quod potius ius in re habeat quàm spoliatus: hoc enim ad petitorium iudicium pertinet, cuius diversa ratio est à possessione, l. Naturaliter 12. §. Nihil commune D. De acquir. vel amit. possess. ac proinde videtur Clericus iniquè spoliatus & subsequenter ante omnia restituendus, iam dictis iuribus.

Verum aliter sacris Canonibus visum est, Clericum hunc non aliter restituendum esse, quàm docuerit se iusto titulo decimas possedisse, sicut probat elegans textus in c. 2. De restit. spoliat. in 6. cuius verba singularia hic subiiciam: Ad decimas, quas Canonici S. Nicolai se afferunt infra parochiam Ecclesiæ B. Clerici possedisse aliquamdiu, & eis per eundem Clericum spoliatos fuisse, nequaquam debent restitui, nisi evidenter docuerint, quod earum possessionem legitimè affecti fuissent. Quia eas occupasse iniuste verisimiliter præsumuntur, cum proveniant ex prædis infra alienam parochiam constitutis, sitque manifestum (nisi aliud ostendatur) eas de iure communi ad eandem Ecclesiam pertinere. Hic igitur casus singularis est, quod spoliati non antè restituantur, quàm iustam causam possessionis suæ comprobaverint; videlicet, quod vel ex privilegio Summi Pontificis, vel ex consuetudine, vel præscriptione, vel ex compro-

missio,

missio, vel ex transactione legitime facta, jus decimandi sibi acquisierint, sicut supra c. 9. s. f. s. tra- didimus.

4 Sed cur diversum in hac specie statuitur? Rationem hanc reddidit eodem c. 2. De restit. spoliat. in 6, quod Canonici S. Nicolai, quorum hic fit mentio, verisimiliter præsumentur injustè decimas possedisse, eo quod ex juris præscripto jus decimandi pertineat ad parochialem Ecclesiam ejus loci, ubi fructus prædiorum colliguntur. Duo igitur hæc restitutionem spoliatorum dis- suadent, unum, quod præsumptio juris commu- nis contra dictos Canonicos militaret, è contra verò faveret parochiali Ecclesie jus commune, quod ad Ecclesiam parochialem spectat decimæ; quæ simul conjuncta in d. cap. 2. impediunt resti- tutionem possessionis decimarum. * Unde ge- neralis juris regula, quæ jubet spoliatus ante omnia restitui ex d. c. 2. restringenda est, ut sci- licet ea non obtineat, ubi jus commune facit con- tra spoliatum, è diverso verò faveret spoliatori. ex d. c. 2. & tradunt ibi Joan. Andr. & Philip. Francus, item Covarr. Variar. resol. lib. 1. c. 17. num. 6. & Na- var. in c. Accepta 5. num. 21. De restit. spoliat. Secus, si alterum ex his desit, hoc est, si vel juris præsum- ptio non facit contra spoliatum, vel licet faciat, non tamen facit pro spoliatore. Quo casu neces- sario non est, quod spoliatus prober causam pos- sessionis suæ, sed statim restitui debet, juxta tex- tum in d. cap. In literis De restit. spoliat. & facit æque elegans in l. fin. Cod. De rei vindicat. cum aliis ante citatis, item in c. Licet 28. De præben. in 6, ubi prohibetur auferri possessio absque causæ cog- nitione ei, qui duplex beneficium curatum possi- det, licet prius ipso jure per posterius vacaverit, juncto cap. De multa 28. sup. De præben.

6 Atque hæc multo magis obtinent in laico, qui possessione, sive potius detentione juris decimandi à Parocho loci spoliatus est, qui ideo minus restituitur, quod non solum militet con- tra eum jus commune, & Parocho faveat, sed & quod is juris decimandi incapax sit, cap. Cum cau- sam 7. De prescriptionib. Unde frustra laicus petit sibi restitui possessionem, quam numquam ha- buit, aut habere potuit, d. cap. Cum causam, aut si fortè justè habuit ante Concilium Lateranense, vel ex privilegio S. Pontificis, de quibus fuscè egimus supra c. 13. non tamen ideo laicus spolia- tus ante restituitur, quam titulum suæ posses- sionis comprobaverit, ex ratione d. c. 2. De restit. spoliat. in 6. Tameñ contra existimet Glossa ju-

ris Canonici in Summa xiv. qu. 1. in V. possideri, dum laicum spoliatum possessione decimandi ideo restituendum censet, quod etiam latro res- tituatur, d. c. In literis de restit. spoliat. Quam Glossæ sententiam etiam in præxi receptam esse in Curia Gratianopolitana testatur Guido Papa quæst. 288. Sed meritò refellitur à Covarr. d. n. 6, & ex iis, quæ jam à me dicta sunt.

Quæ sanè diligenter noranda sunt pro Paro- chis, quod hi decimas fructuum parochiæ suæ li- cite occupent, & in horreum suum sive Ecclesiæ inferant, donec alter Clericus vel laicus deci- mandi jus obtendens, justum possessionis suæ ti- tulum docuerit.

Neque his obstat c. Eum qui 18. De præben. lib. 6, quo laicus, qui beneficium Ecclesiasticum aucto- ritate propria occupat, privatur jure suo, si quod habet in beneficio. Quin & jure civili constitu- tum est, ut, qui violenter invadit possessionem rei suæ a quod alium existentem, amittat ejusdem rei dominium; vel si non est dominus, teneatur, præter restitutionem rei, æstimationem quoque ejus præstare, l. Si quis in tantam 7. C. Unde vi. C. 5. sed ne Inst. de vi bonor. rapt. Idque receptum est, ad compescendam audaciam occupantium.

Sed cur non idem observatur in Parocho pos- sessionem decimandi alteri intervertente, sive auferente? Responderi quidem posset, id non Pa- rochi audaciæ vel temeritate fieri, sed permissis juris, d. cap. 2. De restit. spol. in 6. At dolo non facit, qui concessio jure utitur, l. Nullus videtur d. De reg. jur. l. l. Gracchus C. Ad L. Jul. de adult. Verùm hæc ratio non explicat diversitatem juris. Quare re- citius dicitur ex d. cap. 2. quod pro Parocho loci concurrat jus commune contra spoliatum, pro- ut antè dictum est. At in specie d. cap. Eum qui nul- lum jus est pro spoliatore, imò magis contra eum proceditur, quod antea beneficium cum cura animarum habens, alterum ejusdem generis in- vaserit; & ideo merito puniatur in privatione juris, si quod habet in secundo Textus verò in d. l. Si quis in tantam & in d. §. sed ne, loquitur de invasione sive occupatione rei corporalis, in qua cum majus periculum versetur, ne scilicet partes ad arma decurrant, l. Quoniam 6. C. Ad L. de vi publ. non est ejus pœna temerè transferenda ad quasi possessionem rei incorporalis, ut est jus decimandi, l. Interpretatione d. De pœnis, C. De In pœ- nis R. l. in 6. Sed quia hæc ratio omninò firma non est, eo quod ex multorum sententia remedium d. l. Si quis in tantam, utile saltem competat pro re

M m

incor-

incorporali. Menoch. de recuper. poss. rom. 9, n. 268, Ideoque magis cessare hoc casu pœnam d. l. Si quis in tantam, ob eandem rationem, quam diximus de non restituenda possessione Clerico vel laico, qui per Parochum loci spoliatus est jure decimandi, atque ad eum ejusdem legis pœnam ad præsentem casum trahi non possit, ob præsumptionem apertam, quæ pro Parochæ militat & spoliato adversatur.

Sed quid si Parochus, lite vel appellatione pendente, hanc spoliationem intulerit? Et rectè responder Lapus Abbas in d. cap. 2, spoliatorum hoc casu restituendum esse, etiam si prius non docuerit titulum possessionis suæ. Idque ex capite attentatorum. Nam certi juris est, lite penden-

te vel appellatione nihil innovari posse, donec liti finis impositus sit, toto tit. sup. Ut lito pendente nihil innovet l. unic. D. Nihil innovari appell. pend. Et Constituciones 16, D. De appellat. Rationem hanc reddens, quod vis attentati magis sit privilegiata, quam possessorum recuperandæ cum per attentatioem offendatur jus, pars, judicium & judex. Eiusdem sententiæ suæ Lopus citat Innocentium, Hostiens. & Joan. Andr. quam & sequitur Geminianus in d. c. 2, num. 9, Quod in Clerico spoliato verum esse censeo; in laico non item, nisi de privilegio S. Pontificis vel de Concilio Lateran. quo attitur laicus, controversia esset.

CAPUT XVII.

Quibus modis quis eximatur à præstatione decimarum.

SUMMARI A.

1. Quilibet ad præstationem decimarum tenetur, nisi se exemptum probaverit.
2. Exemptio à decimis quibus ex causis competat, videl.
3. 4. Vel beneficio S. Pontificis: in quo tamen duo sunt animadvertenda.
5. 6. Vel ex loci consuetudine, ubi quoque est explicatio cap. In aliquibus §. fin. hoc tit.
7. Refutatio aliorum Interpretum.
8. Covarruvia sententia rejecta.
9. Auctoris sententia de consuetudine.
10. Consuetudo Hispania in solvendis decimis.
11. Item Galliarum.
12. 13. D. Thoma sententia explicata.
14. De præscriptione immunitatis à decimis.
15. Qua quatuor argumentis oppugnatur.
16. E contra confirmatur.
17. Contrariorum solutio.
18. De transactione, quomodo per eam decima tollantur.
19. De remissione decimarum.

Certa juris regula est, quemlibet ex præscripto sacrorum Canonum ad functionem decimarum teneri, & cogi posse, sicut supra c. 4, latè comprobavi: nisi is contra, se exemptum docere possit, c. A nobis 24, h. tit. De decimis. Ubi his verbis Innocentius III. Cum igitur quilibet decimas solvere teneatur, nisi à præstatione ipsarum specialiter sit exemptus, &c. Quibus posteriori-

bus verbis aperte innuitur, decimarum præstationem non ita præcisè omnibus & singulis incumbere, quin ab eadem interdum liberentur vel subleventur.

Idque quique ex causis contingere potest, vel privilegio summi Pontificis, vel consuetudine loci, vel præscriptione, vel transactione, vel remissione ejus, cui decimæ debentur. Singulas has species perlustremus.

De summo Poat. adæbitari non convenit, propter supremam ejus potestatem in Ecclesias & Ecclesiastica jura, c. 1, in pr. De præbend. lib 6, Exempla extant in c. 9, c. 10. pen. b. 1. Idque obtinet tam in laicis, quam in Clericis donatariis, ob eandem rationem.

In quo tamen animadvertendum est, ne privilegium illud nimis damnosum sit Ecclesiæ, cui aliàs debentur decimæ. Nam hoc casu privilegium sub vel obreptionis argui & refelli possit, c. Quid per novale 21, De verb. significat. juncta l. 2, C. De precib. Imp. offer. Idem juris est, si ex post facto causa privilegii cessaverit, cap. Suggestum 6, h. tit. cum sublatâ causâ tollatur quoque eius effectus, c. Cum cessante 60, sup. De appellationib.

De consuetudine est textus in c. In aliquibus 32, §. fin. b. 1. Ubi his verbis Innocentius III. in Concilio generali Lateranensi: Illa quippe decima necessario solvenda sunt, qua debentur ex lege divina vel loci consuetudine approbata. Scio hunc textum variè à Dd. accipi. Nam Bernardus & Innoc. ibid. exaudiunt eum de consuetudine loci in præ-